

ΕΠΙΣΚΕΨΙΣ

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΕΙΔΗΣΕΩΝ

ΕΤΟΣ 8ον - ΑΡΙΘΜ. 168

15 ΜΑΙΟΥ 1977

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ

- Ἡ ἐπίσκεψις τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Καντουαρίας εἰς τό Οἰκουμενικόν Πατριαρχεῖον..... 2
- Ὁ Γεν. Γραμματεὺς τῆς Συνόδου τῶν Εὐρωπαϊκῶν Ἐκκλησιῶν ἐπισκέπτεται τό Οἰκουμενικόν Πατριαρχεῖον..... 7

ΕΠΙΚΑΙΡΟΤΗΣ

- Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Καντουαρίας εἰς Γενεύην. Ἡ ἐπίσκεψις αὐτοῦ εἰς τό Ὁρθόδοξον Κέντρον τοῦ Σαμπεζύ..... 7
- Τό Β΄συνέδριον ἱερέων τῆς Ὁρθοδόξου Διασπορᾶς ἐν Γερμανίᾳ..... 10

ΟΡΘΟΔΟΞΟΣ ΘΕΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΖΩΗ

- "Ἡ ἐνότης τῆς Ἐκκλησίας καί ἡ ἔνωσις Ἐκκλησιῶν" : ὁμιλία τοῦ κ. Χρήστου Γιανναρά εἰς τό Πανεπιστήμιον τῆς Γενεύης..... 11

ΠΡΟΟΠΤΙΚΑΙ

- Ἡ πνευματικὴ κρίσις τῆς ἐποχῆς μας καί ἡ Ἐκκλησία : Λόγος τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Σταυρουπόλεως κ. Μαξίμου..... 13

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΥΠΟ ΤΟΥ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ ΤΟΥ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΥ
ΤÉΛÉGR. ORTHODOXIA-GENÈVE * ΤÉΛ. (022) 58 16 29 * 37, CHEMIN DE CHAMBÉSY, 1292 CHAMBÉSY-GENÈVE, SUISSE

Ἡ "Ἐπίσκεψις" ἐπιδιώκει νὰ ἐνημερώνη τοὺς ἀναγνώστας τῆς περὶ τῆς ζωῆς τῶν Ἐκκλησιῶν. Δέν φέρει εὐθύνην δια τὰς ἀπόψεις τὰς ἐκφραζομένας εἰς τὰς δημοσιευόμενας εἰδήσεις. Ἐπιτρέπεται ἡ ἀναδημοσίευσις τοῦ περιεχομένου τοῦ Δελτίου μέ ἀπλήν ἐνδειξίν τῆς προελεύσεως.

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ

- Ἡ ἐπίσκεψις τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Καντουαρίας εἰς τό
Οἰκουμενικόν Πατριαρχεῖον.

Προερχόμενος ἐκ Ρώμης, ἔνθα ἐγένετο δεκτός τήν πρωΐαν τῆς Πέμπτης, 28 Ἀπριλίου, ὑπό τῆς Α.Α. τοῦ Πάπα Παύλου Στ' εἰς ἀκρόασιν, ἀφίκετο εἰς Κωνσταντινούπολιν τό Σάββατον, 30 Ἀπριλίου, ἡ Αὐτοῦ Χάρις ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Καντουαρίας, Δρ Donald Coggan, Προκαθήμενος τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας Τόν Δρα Coggan, συνοδευόμενον ὑπό βμελοῦς ἀντιπροσωπείας, ἐδέχθη καί προσεφώνησεν ἡ Α.Θ.Π. ὁ Οἰκουμενικός Πατριάρχης κ.κ. Δημήτριος Α' διά τῶν κάτωθι:

"Ὑμετέρα Χάρις,

Χριστός Ἀνέστη !

Ἀπό συνόλης τῆς Ὁρθοδοξίας καί ἀπό πάσης τῆς Ἀνατολῆς, διότι ἀπό τῆς Ἀνατολῆς ἡ Ἀνάστασις καί ἀπό τῆς Ἀνατολῆς τό φῶς Αὐτῆς, προσφθεγγόμεθα τῇ Ὑμετέρα Χάριτι διά τοῦ πᾶσι τοῖς χριστιανοῖς οἰκείου καί προσφιλοῦς χαιρετισμοῦ τούτου, καί λέγομεν καί πάλιν "Χριστός Ἀνέστη".

Ἐν τῷ κηρύγματι τούτῳ συγκεφαλαιοῦται τό ὅλον κήρυγμα ἡμῶν πρός ἡμᾶς αὐτούς, τοὺς χριστιανούς, ἀνεξαρτήτως Ὁμολογίας, συνενουμένους ἐν τῇ ἀκροτάτῃ ὁμολογίᾳ τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ. Διά τοῦτο ἐπαναλαμβάνομεν "Χριστός Ἀνέστη". Καί λέγομεν τοῦτο τό κήρυγμα τῆς Ἀναστάσεως, τό καί κήρυγμα τῆς Χριστιανικῆς Ἀνατολῆς, ὄχι μόνον πρός Ὑμᾶς, σεβάσμιε καί περισπούδαστε ἀδελφέ, ὄχι μόνον πρός τήν σεβασμίαν ἡμῖν ἄπασαν καθ' ὅλον τόν κόσμον Ἀγγλικανῆν Ἐκκλησίαν, ἀλλά καί πρός ὅλην τήν ἐν τῇ Δύσει χριστιανοσύνην. Ἀπευθύνομεν δέ τοῦτο ἀπό τοῦ θρόνου τοῦ Ἁγίου Προκατόχου ἡμῶν Ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως Ἰωάννου τοῦ Χρυσόστομου, Ἐκείνου ὁ ὁποῖος ἐκήρυξεν ὅσον ὀλίγοι ἐν πανανθρωπίνῃ διαστάσει τήν Ἀνάστασιν.

Εἶπεν Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος, ὁ κοινός καί ἀδιαμφισβήτητος πατήρ τῆς Μιᾶς, Ἀγίας, Καθολικῆς καί Ἀποστολικῆς ἀδιαιρέτου Ἐκκλησίας : δέν ὑπάρχει πρῶτος καί ἔσχατος: πρός τοὺς πάντας συγχώρησιν ἐπὶ τῇ Ἀναστάσει νεκροί καί ζῶντες οἱ πάντες ἀναστάσιμοι ἐνώπιον τῆς κρίσεως τοῦ Θεοῦ πεινῶντες καί χορτασμένοι, οἱ πάντες δεκτοί ἀδιακρίτως εἰς τήν χαράν τοῦ πᾶσι τοῖς ἐν πίστει προσερχομένοις προσφερομένου συμποσίου τοῦ μόσχου τῆς Ἀναστάσεως. Βεβαίως, ὁ μόσχος δέν εἶναι εὐτυχία, εἶναι Εὐχαριστία. Εἰς τήν κοινήν ταύτην τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ πασχάλιον Εὐχαριστίαν,

έν κοινῇ μαρτυρίᾳ καί ὁμολογίᾳ, καλούμεθα νά μετάσχωμεν πάντες οἱ τόν Χριστόν Ἀναστάντα ὁμολογοῦντες καί κηρύττοντες χριστιανοί.

Καλούμεθα, σεβάσμιε Ἄγιε Ἀδελφέ, ἵνα δώσωμεν κοινήν ἀγίαν μαρτυρίαν περί τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ ὄχι μόνον τῇ χριστιανοσύνῃ ἀπάσῃ, τοῦθ' ὄπερ, καθ' ἡμᾶς ἀπό τῆς Ἀνατολῆς, ἐλάχιστον, ἀλλά, κατὰ τήν κρίσιμον διά τό κήρυγμα ἡμῶν καί τόν κόσμον στιγμῆν ταύτην, καί πρός τήν μή γνωρίζουσαν τόν Χριστόν καί τήν Ἀνάστασιν καί εὐαγγελισμόν ἀναμένουσαν ἀνθρωπότητα, μάλιστα δέ πρός αὐτήν.

Λοιπόν, λέγομεν νά εἶναι εἰς τό συμπόσιον οἱ πάντες, ὄχι μόνον ἡμεῖς οἱ Ὀρθόδοξοι, ὄχι μόνον οἱ Ἀγγλικανοί καί Ρωμαιοκαθολικοί ἀδελφοί ἡμῶν, ὄχι μόνον οἱ πάσης Ὁμολογίας χριστιανοί ἐν τῷ Π.Σ. Ἐκκλησιῶν, ἀλλά σύμπας ὁ κόσμος. Ἐπιθυμοῦμεν καί ἐπιζητοῦμεν ἡμεῖς, ὡς Οἰκουμενικός Πατριάρχης, παγκόσμιον τό κήρυγμα τῆς Ἀναστάσεως ταῖς Χριστιανικαῖς Ἐκκλησίαις ἀπάσαις καί τοῖς ἔθνεσιν, ἀδιακρίτως φυλῆς καί θρησκείματος, καί ὄχι μόνον τό κήρυγμα τῆς Ἀναστάσεως, ἀλλά, ἡμεῖς, ὡς Διάκονοι τῆς Ὀρθοδοξίας, εὐχόμεθα καί ἐπιζητοῦμεν τήν βίωσιν τοῦ θαύματος τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ καί τήν ἐν αὐτῇ ὀργανικήν ἐπιβίωσιν τοῦ Ἀναστάντος Σώματος Αὐτοῦ, ὄπερ ἐστίν ἡ Ἐκκλησία, ἐν παγκοσμίῳ διαστάσει.

Εἰς τό τέλος τοῦτο τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου ἀποβλέποντες, τό παγκόσμιον, τό κοσμικόν, κηρύττομεν ἐντεῦθεν ἀδιαλείπτως καί ἐπιμόνως τό ἀπλοῦν τοῦτο κήρυγμα "Χριστός Ἀνέστη".

Διότι πιστεύομεν ἐν τῇ Ἀνατολῇ, ὅτι ὁ Ἀναστάς Χριστός εἶναι παρών ἕως τῆς συντελείας τῶν αἰώνων ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ὅπου αὕτη εἶναι κατὰ τόπον παροῦσα διά τοῦ ἀπό συνεχοῦς διαδοχῆς τῶν Ἀποστόλων κανονικοῦ Ἐπισκόπου καί τοῦ ὑπ' αὐτοῦ καί ὑπ' αὐτόν τελουμένου μυστηρίου τῆς Θείας Εὐχαριστίας.

Ἐν τῇ πίστει ταύτῃ ἡ καθ' ἡμᾶς Ὀρθόδοξος Ἀνατολή ὑποδέχεται τήν Ὑμετέραν Χάριν εἰς τό ἱερόν τοῦτο Κέντρον τῆς Ὀρθοδοξίας.

Ἡμεῖς δέ, ὡς πρῶτος διάκονος τῆς Ὀρθοδοξίας, ἐπιθυμοῦμεν νά δηλώσωμεν ἀπό τοῦ Οἰκουμενικοῦ τούτου Θρόνου, ὅτι ἐπιθυμοῦμεν σταθερόν τόν θεολογικόν διάλογον μεταξύ Ὀρθόδοξων καί Ἀγγλικανῶν. Θεωροῦμεν τόν διάλογον τοῦτον ὡς μέσον λύσεως ἢ διασαφήσεως τῶν, λόγῳ τοῦ χρόνου, τῆς ἀπομονώσεως καί τῆς ἀπομακρύνσεως ἀπό ὠρισμένων οὐσιωδῶν κεφαλαίων τῆς πίστεως τῆς ἀδαιρέτου Ἐκκλησίας, προκυψάντων προβλημάτων καί ὁδηγήσεως ἡμῶν πάντων εἰς τήν χριστιανικήν ἐνότητα.

Συνεπῶς οὐδαμῶς θεωροῦμεν ἐποικοδομητικήν διά τήν αἰσίαν ἔκβασιν τῶν ἀποβλεπόντων πρός τήν Χριστιανικήν Ἐνότητα ἐπί μέρους Διαλόγων, καί τῆς ὄλης δέ Οἰκουμενικῆς Κινήσεως, τήν δημιουργίαν νέων προβλημάτων διά τῆς εἰσαγωγῆς ἐπιπροσθέτων καινοτομιῶν, παντάπασι ξένων πρός τήν ἀδαιρέτον Ἐκκλησίαν, ἀπτο-

μένων δέ τῶν οὐσιωδῶν τῆς πίστεως καί παραδόσεως αὐτῆς. Ἐνταῦθα δέον νά τονίσωμεν ὅτι τιμῶμεν τήν ἀρχαίαν, ἀπό τῆς Ἀποστολικῆς τούτέστιν ἐποχῆς Ἐκκλησιαστικήν πρᾶξιν καθ' ἣν, ἐν συνεχείᾳ τῶν γυναικῶν αἵτινες ἠκολούθουν τῷ Ἰησοῦ (Ματθ. 27,55) καί ἐκείνων αἵτινες διηκόνουν τοῖς Ἀποστόλοις, ἀνεδεικνύοντο Γυναῖκες ὡς Διακόνισσαι πρός βοήθειαν τοῦ Λαοῦ τοῦ Θεοῦ, καί νά δηλώσωμεν, τοῦτο δέ ἵνα ᾧμεν πλήρως ἐντιμοί καί εἰλικρινεῖς ἐναντι τῆς Ἀγγλικανῆς καί πάσης ἄλλης ἐν τῇ Δύσει Ἐκκλησίας, ὅτι πανορθόδοξως ἀποκρούομεν τήν σημειουμένην νέαν κίνησιν τῆς ἀντιαποστολικῆς χειροτονίας γυναικῶν εἰς τούς βαθμούς τοῦ Πρεσβυτέρου καί τοῦ Ἐπισκόπου. Διότι κατά τήν Ὁρθόδοξον ἡμῶν Ἐκκλησίαν ἱερόν χρέος ἔχομεν ὅπως ἐν πάσῃ εὐλαβείᾳ καί πιστότητι φυλάξωμεν καί διακονήσωμεν, ὄχι μόνον τήν ἐνότητα, τήν ἀγιότητα, τήν καθολικότητα, ἀλλά καί τήν ἀποστολικότητα τῆς Ἐκκλησίας, κατά τό σύμβολον Νικαίας-Κωνσταντινουπόλεως, πρός ὃ καί ὀφείλουσιν ἵνα ἀποβλέπωσιν ὅλαι αἱ πρός χριστιανικήν ἐνότητα προσπάθειαι.

Χαίρομεν ὅτι πρός τήν πανορθόδοξον ταύτην διδασκαλίαν συμπίπτει καί ἡ διδασκαλία τῆς ὑπό τόν Ἀγιώτατον Πάπαν Παῦλον τόν Στ' σεβασμίας Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας. Τήν συμφωνίαν δέ ταύτην ἐν τῷ σημείῳ τούτῳ τῆς πίστεως χαρακτηρίζομεν καί χαιρετίζομεν ὡς οὐσιώδη διακονίαν ἐν τῇ ἀγία καί μεγάλη ὑποθέσει τῆς χριστιανικῆς ἐνότητος.

Λέγοντες ταῦτα ἐπισήμως καί ὑπευθύνως, ὡς ἐκπρόσωπος τῆς Ὁρθοδοξίας, οὐδαμῶς διαστέλλομεν "ἄρσεν καί θῆλυ" (Γαλ. 3,28), οὐδέ θίγομεν τήν ἱερότητα τῶν ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων, τῆς ὁποίας εἴμεθα εἰλικρινεῖς καί εὐθαρσεῖς ὑπέρμαχοι. Ἡμεῖς τιμῶμεν καί σεβόμεθα τήν χριστιανήν γυναῖκα, καί ἐν τῇ λατρείᾳ ἡμῶν ἐξαίρετον τιμὴν ἀπονέμομεν τῇ Μαρίᾳ, τῇ Μητρί τοῦ κοινοῦ Κυρίου ἡμῶν. Θά ἐπεθυμοῦμεν δέ ὅπως ἀντί τῆς κινήσεως διὰ τήν χειροτονίαν γυναικῶν ἀυξηθῇ παρά πᾶσι τοῖς χριστιανοῖς ἡ τιμή πρός τήν Θεοτόκον, καί ὅπως αἱ σεβάσμιαι χριστιαναὶ ἡμῶν γυναῖκες, ὁμοῦ μετά τῶν ὑπό τῆς χριστιανικῆς Ἐκκλησίας τιμωμένων μυριάδων μαρτύρων καί ὁμολογητῶν ἀγίων γυναικῶν, παραμείνωσι παρά τῇ Θεοτόκῳ, καί ὡς ἡ Θεοτόκος, τήν ὁποίαν Αὐτός Οὗτος ὁ Θεός-Υἱός αὐτῆς καί Κύριος ἡμῶν ἐξήρσε τῶν Ἀποστόλων, ἐμπιστευθεῖς αὐτῇ τήν ἱερουργίαν τῆς σιωπῆς, ἣν διὰ τοῦ Ἀποστόλου Παύλου ὡς εἰδικήν ἀποστολήν, καί ὡς μόνην ἀπό ἀποστολικότητος χειροτονίαν ἐνεπιστεύθη ταῖς ἀδελφαῖς ἡμῶν γυναῖξιν: "Αἱ γυναῖκες ὑμῶν ἐν ταῖς ἐκκλησίαις σιγάτωσαν· οὐ γάρ ἐπιτέτραπται αὐταῖς λαλεῖν" (Α' Κορ. 14, 34).

Ἡμεῖς ὀφείλομεν νά δηλώσωμεν τοῦτο τῇ Ἀγγλικανῇ Ἐκκλησίᾳ, καί εὐχόμεθα ὅπως ἡ δήλωσις αὕτη ἡμῶν ἐξ ὀνόματος τῆς Ὁρθόδοξου Ἐκκλησίας ἢ εἰς τῶν βασικῶν ὁδηγῶν εἰς τόν περαιτέρω θεολογικόν διάλογον μεταξύ τῆς Ὁρθόδοξου καί τῆς Ἀγγλικανῆς Ἐκκλησίας.

Ὅμως ἐκατέρωθεν ὀφείλομεν νά ὁμολογήσωμεν, ὅτι τὰ συνδέοντα τήν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν πρὸς τήν Ἀγγλικανήν Ἐκκλησίαν εἶναι πλείονα ἐκείνων τὰ ὁποῖα διαιροῦσιν αὐτάς.

Ἐν τῇ γνώσει τοῦ γεγονότος τούτου χαιρετίζομεν τήν παρουσίαν τῆς Ὑμετέρας Χάριτος ἐν τῷ ἱερῷ τούτῳ Κέντρῳ ὡς μίαν δῆλωσιν καί μαρτυρίαν, ὅτι χρέος ἡμῶν πρὸς τόν Ἀναστάνα Κύριον, πρὸς τήν ὑπ' Αὐτοῦ ἰδρυθεῖσαν Μίαν καί ἀδιαίρετον Ἐκκλησίαν, εἶναι ὅπως ἐν πλήρει ἀδελφικῇ ἀγάπῃ καί εἰρήνῃ συνεχίσωμεν, πάντοτε ἐν τῇ ἀναστασίμῃ παρουσίᾳ, τόν διάλογον διὰ τήν πλήρη ἐπίτευξιν τοῦ ἐνιαίου κηρύγματος ἡμῶν πρὸς τόν κόσμον ἅπαντα, ὅτι ὁ Χριστός Ἀνέστη, ἵνα καί ὁ κόσμος εἴπῃ : "Ὀντως, Ἀληθῶς Ἀνέστη."

Ἡ Α.Θ.Π. προσέφερεν ἐπίσης, ἐν τῷ Πανσέπτῳ Πατριαρχικῷ Ναῷ, εἰς τόν Προκαθήμενον τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας ἀργυροῦν κανδύλαν, "εἰς ἀνάμνησιν", ὡς εἶπεν, "τῆς ἐπισκέψεως Ὑμῶν. Ἐχει διπλοῦν συμβολισμόν. Πρῶτον, συμβολίζει πῶς ἡ καθ' ἡμᾶς χριστιανικὴ Ἀνατολή διὰ μέσου τῶν αἰώνων συνετήρησεν ἐν τῷ λύχνῳ τὸ χριστιανικόν φῶς τῆς Ἀναστάσεως καί δεύτερον, ἵνα δηλώσωμεν ὅτι ὡς Οἰκουμενικόν Πατριαρχεῖον γνωρίζομεν τήν Ὑμετέραν Χάριν ὡς φῶς ἐν τῇ Δύσει, ὡς λύχνον ἀπό Θεοῦ τεθειμένον ἐπὶ τήν λυχνίαν καί φαίνοντα ἰδιαζόντως ἐν τῇ Ἀγγλικανῇ Ἐκκλησίᾳ".

Μετά τὸ πέρας τῶν συνομιλιῶν μεταξύ τῶν ἐκπροσώπων τῶν δύο Ἐκκλησιῶν ἐξεδόθη τὸ κάτωθι ἀνακοινωθέν :

"Συνεχίζοντες μίαν τῶν ἀρχαιοτέρων τῆς χριστιανικῆς Ἐκκλησίας παράδοσιν συναντήσεων μεταξύ τῶν Ὁρθόδοξου καί τῆς Ἀγγλικανῆς Ἐκκλησίας, καί εἰδικώτερον μεταξύ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου καί τῆς Ἐδρας τῆς Καντουαρίας, ἐν τῇ μυστικῇ παρουσίᾳ τοῦ Ἀναστάνατο κοινοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, συνηντήθημεν ἐκ νέου ἡμεῖς οἱ ταπεινοὶ ἐκπρόσωποι τῶν δύο Ἐκκλησιῶν καί ἐν ἀδελφικῇ ἀγάπῃ ἀλλὰ καί ἐν πιστότητι πρὸς τήν ἀλήθειαν ἐπεσκοπήσαμεν ἡμεῖς τε καί οἱ περὶ ἡμᾶς τήν πορείαν ἡμῶν πρὸς τήν ἐνότητα τῶν δύο Ἐκκλησιῶν καί πρὸς τήν ἐν γένει χριστιανικὴν ἐνότητα.

Κατὰ τὰς συνομιλίας ἡμῶν ἐπεκράτησε πνεῦμα χριστιανικῆς πιστότητος καί ἐλευθερίας συγχρόνως, εἰλικρινείας καί ἐντιμότητος.

Καίτοι οἱ Ἀρχηγοί τῶν δύο Ἐκκλησιῶν καί οἱ περί αὐ-
τούς ἔκκλησιαστικοί καί θεολογικοί παράγοντες ἀφῆκαν τήν
ἱεράν ὑπόθεσιν τοῦ θεολογικοῦ διαλόγου μεταξύ τῶν δύο Ἐκκλη-
σιῶν εἰς τὰς δύο ἄρμοδίας Ἐπιτροπάς, ἐν τούτοις διεδήλωσαν
τήν σταθεράν θέλησιν αὐτῶν νά συνεχισθῇ ἐποικοδομητικῶς ὁ
διάλογος καί νά καταβληθῇ πᾶσα προσπάθεια πρὸς ἄρσιν τῶν ἐμπο-
δίων διὰ τήν καλήν πρόοδον αὐτοῦ.

Ἡ εἰδικωτέρα σημειωθεῖσα κατὰ τήν συνάντησιν ταύτην
δυσχέρεια εἶναι ἡ ἀναφερομένη εἰς τό θέμα χειροτονίας γυναικῶν,
τήν ὁποίαν δέν τήν δέχεται, ὡς ἐδήλωσεν ἐπισήμως ὁ Οἰκουμενικός
Πατριάρχης, ἡ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία. Ἡ ἀπάντησις τοῦ Ἀρχιεπι-
σκοπικοῦ Καντουαρίας ἦτο, ὅτι ἡ Ἀγγλικανική Ἐκκλησία δέν ζητεῖ
ἀπό τήν Ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν νά συμφωνήσῃ ἐπὶ τοῦ θέματος τού-
του, ἀλλ' ἐλπίζει εἰς τήν κατανόησιν αὐτῆς.

Τελικῶς, οἱ δύο Ἀρχηγοί συνεφώνησαν ὅπως ὁ ἐπίσημος διά-
λογος μεταξύ Ὀρθόδοξων καί Ἀγγλικανῶν συνεχισθῇ ἐποικοδομητι-
κῶς ὡς ἐν τῶν πλέον ἐλπιδοφόρων μέσων πρὸς ἐπίλυσιν τῶν χωρι-
ζόντων τὰς δύο Ἐκκλησίας προβλημάτων, ὡς καί πρὸς ἐπανανακά-
λυψιν τῶν ἐνούστων αὐτὰς σημείων, ἀλλ' ἐπίσης οὗτοι ἐξέφρασαν
τήν ἐλπίδα ὅτι αἱ μέχρι τοῦδε ἐπιτευχθεῖσαι συμφωνίαι θά ἔδει
νά υἱοθετηθοῦν εὐρύτερον ὑπό τῶν πιστῶν τῶν δύο Ἐκκλησιῶν διὰ
τήν προώθησιν τῆς Οἰκουμενικῆς Κινήσεως καί τῆς Χριστιανικῆς
ἐνότητος.

Διότι οἱ δύο Ἀρχηγοί ἀποδίδουν μεγίστην σημασίαν εἰς
τήν συμμετοχήν τοῦ πιστοῦ λαοῦ τοῦ Θεοῦ τῶν δύο Ἐκκλησιῶν
εἰς τόν διάλογον καί τήν ὅλην προσπάθειαν πρὸς ἐνότητα, ἀκο-
λουθοῦντες ἐν τούτῳ τήν ἀρχαίαν παράδοσιν τῆς ἀδικοῦντος Ἐκ-
κλησίας ὅπως ἡ κοινή ὁμολογία εἶναι ἀποτέλεσμα τῆς κοινῆς συνει-
δήσεως τοῦ ὅλου πληρώματος.

Οἱ δύο Ἀρχηγοί ἐπωφελοῦμενοι τῆς πνευματικῆς ἱστορικῆς
συναντήσεώς των ἐπιθυμοῦν νά δηλώσουν ὅτι τό ἐνδιαφέρον καί
ἡ ἐπαγρύπνησις αὐτῶν ἐξέρχεται τοῦ μερικωτέρου κύκλου τῶν μετα-
ξύ Ὀρθόδοξων καί Ἀγγλικανῶν ἐνδιαφερόντων καί προβλημάτων
καί ἐπεκτείνεται πρὸς τήν Οἰκουμενικήν Χριστιανικήν Ἐνότητα,
ἀλλά καί ἔτι πλέον, πρὸς τό γενικόν καλόν τῆς ὅλης ἀνθρωπότη-
τος.

Διό καί οἱ δύο Ἀρχηγοί ἐκφράζουν τήν σταθεράν θέλησιν
ὅπως αἱ Ἐκκλησίαι αὐτῶν συνεργασθοῦν μεθ' ὅλων τῶν θρησκευμά-
των διὰ τήν ἐπικράτησιν εἰς τόν κόσμον τῆς ἀγάπης καί τῆς εἰ-
ρήνης μεταξύ τῶν ἀνθρώπων, τήν κατάπαυσιν τῶν φυλετικῶν καί
θρησκευτικῶν διακρίσεων καί τήν κατοχύρωσιν τῆς πλήρους θρη-
σκευτικῆς ἐλευθερίας παγκοσμίως, διὰ νά ἐπιμαρτυρηθῇ ὅτι ὁ
κόσμος οὗτος εἶναι κόσμος τοῦ Θεοῦ.

Ἐν Φαναρίῳ, τῇ 1ῃ Μαΐου 1977 "

- Ὁ Γεν. Γραμματεὺς τῆς Συνόδου τῶν Εὐρωπαϊκῶν Ἐκκλησιῶν ἐπισκέπτεται τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον.

Ἀπὸ 13 ἕως 17 Ἀπριλίου ἐ.ξ. ὁ Γεν. Γραμματεὺς τῆς Συνόδου τῶν Εὐρωπαϊκῶν Ἐκκλησιῶν αἰδεσιμολ. πάστωρ κ. Glen Garfield Williams ἐπεσιέφθη τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον καὶ ἐγένετο δεκτὸς ὑπὸ τῆς Α.Θ.Π. τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ. Δημητρίου. Ὁ αἰδεσιμ. κ. Williams εἶχεν ἐπίσης μακρὰν σύσκεψιν μετὰ τῆς Ἐπιτροπῆς ἐπὶ τῶν διαχριστιανικῶν ζητημάτων τῆς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου τοῦ Πατριαρχείου, κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ὁποίας ἐξητάσθησαν αἱ δυνατότητες στενωτέρας συνεργασίας τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου μετὰ τῆς Συνόδου τῶν Εὐρωπαϊκῶν Ἐκκλησιῶν. Ὁ αἰδεσιμ. κ. Williams ἐπεσιέφθη ὁμοίως τὴν Ἱερὰν Θεολογικὴν Σχολὴν Χάλκης καὶ ἐγένετο δεκτὸς ὑπὸ τοῦ Σχολάρχου σεβ. Μητροπολίτου Σταυρουπόλεως κ. Μαξίμου.

ΕΠΙΚΑΙΡΟΤΗΣ

- Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Καντουαρίας εἰς Γενεύην.
Ἡ ἐπίσκεψις αὐτοῦ εἰς τὸ Ὀρθόδοξον Κέντρον τοῦ Σαμπεζύ.

Προερχόμενος ἐκ Κωνσταντινουπόλεως ἀφίχθη περὶ τὴν μεσημβρίαν τῆς Δευτέρας, 2 Μαΐου ἐ.ξ., εἰς Γενεύην ἡ Αὐτοῦ Χάρις ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Καντουαρίου Δρ Donald Coggan. Ἡ Αὐτοῦ Χάρις ἐπεσιέφθη, ἀμέσως μετὰ τὴν ἄφιξιν αὐτοῦ, τὸ Ὀρθόδοξον Κέντρον τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου εἰς Σαμπεζύ, ὅπου ἐτελέσθη, πρὸς τιμὴν αὐτοῦ καὶ τῆς Συνοδείας του, δοξολογία ἐν τῷ Ἱ. Ναῷ τοῦ Ἀποστόλου Παύλου. Μετὰ τὸ πέρασ τῆς δοξολογίας ὁ Προϊστάμενος τοῦ Κέντρου σεβ. Μητροπολίτης Τρανουπόλεως κ. Δαμασκηνὸς προσεφώνησε τοῦτον ὡς ἀκολούθως :

"Ἐντολή τῆς Α.Θ. Παναγιότῃτος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ.κ. Δημητρίου καί τῆς Ἁγίας καί Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Μεγάλῃς τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, ἡ ὅποια ἀποχαιρετίζουσα σήμερον πρό ὀλίγων μόλις ὥρῶν τήν Ὑμετέραν Χάριν καί τήν τιμίαν Αὐτῆς Συνοδείαν ἐκ τῆς ἐν Φαναρίῳ ἐπισκέψεως Αὐτῆς προέπεμπεν Αὐτήν συγχρόνως εἰς ἕτερον ἴδιον Αὐτῆς οἶκον, ἀπευθύνομεν Ὑμῖν ἐν Σεβασμῶ, βαθεῖα ἀγάπη καί τιμῇ τό ὡς εὔ παρέστητε.

Τό ἐνταῦθα Ὁρθόδοξον Κέντρον τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, ἡ Ἁγία προκαθήμενε τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας, ὡς ἐκ τῆς συμβολῆς αὐτοῦ καί πρός τόν τομέα τῆς προωθήσεως τῶν μεταξύ τῶν ἡμετέρων Ἐκκλησιῶν σχέσεων, εἶναι τόπος οἰκειότητος καί γνώριμος τῇ Ὑμετέρᾳ Χάριτι. Ἐνταῦθα συνεκάλεσε τό πρῶτον ἀπό 1-7 Ὀκτωβρίου 1970 ὁ ἀείμνηστος Οἰκουμενικός Πατριάρχης Ἀθιναγόρας κατόπιν συνεννοήσεως μετά τῶν Προκαθημένων τῶν ἐπί μέρους Ἀγιοτάτων Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν τήν Διορθόδοξον Θεολογικήν Ἐπιτροπήν ἐπί τοῦ Διαλόγου μετά τῆς Ὑμετέρας Ἐκκλησίας, ἵνα αὐτή μελετήσῃ ὑπό τήν προεδρείαν τοῦ Σεβ. Ἀρχιεπισκόπου Θυατείρων καί Μ. Βρετανίας κ. Ἀθιναγόρου τά θέματα τά ὅποια ἔθεσεν ὑπό τῆς ἡ ὑπό τήν Προεδρείαν τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Γέροντος Χαλιηδόνοσ κ. Μελίτωνος Δ' Πανορθόδοξοσ Διάσκεψις πραγματοποιηθεῖσα ἐνταῦθα τόν Ἰούνιον τοῦ ἔτους 1968.

Ἐνταῦθα ἀνεγνωρίσθη καί ἐξετιμήθη Πανορθόδοξως τό θερμόν ἐνδιαφέρον τό ὅποῖον ἐκδηλώνει ἡ ὑφ' Ὑμᾶς Ἐκκλησία πρός συνάντησιν μετά τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας εἰς Διάλογον θεολογικόν ἐν ἀμοιβαίᾳ ἀγάπῃ. Ἐνταῦθα συνηντήθησαν τό πρῶτον ὑποεπιτροπαί τῶν δύο Ἐκκλησιῶν ἀπό 11-14 Σεπτεμβρίου 1972 πρός προπαρασκευήν τοῦ ἔργου τῆς ἐν Λονδίῳ κοινῆς συναντήσεως τῶν δύο θεολογικῶν Ἐπιτροπῶν.

Ἐνταῦθα ὑπεγραμμίσθη ὑπό τῆς Διορθόδοξου Προπαρασκευαστικῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Ἁγίας καί Μεγάλῃς Συνόδου, ἧτις συνεκλήθη ἀπό 16-28 Ἰουλίου 1971 ὑπό τήν προεδρείαν τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Μύρων κ. Χρυσοστόμου, ἡ βαθεῖα ἐκκλησιολογική σημασία ἣν ἐνέχουν διὰ τήν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν οἱ διμερεῖς διάλογοι :

"ἡ Ἁγία ἡμῶν Ὁρθόδοξοσ Ἐκκλησία, διεπίστωσεν ἡ Ἐπιτροπή, ἔχουσα συνείδησιν τῆς σημασίας καί σπουδαιότητοσ τῆσ παρούσῃσ δομῆσ τοῦ συγχρόνου Χριστιανισμοῦ, ὅχι μόνον ἀναγνωρίζει, καίτοι αὐτή οὔσα ἡ Μία, Ἁγία, Καθολική καί Ἀποστολική Ἐκκλησία, τήν ὄντολογικήν ὑπαρξιν ὄλων τούτων τῶν Χριστιανικῶν Ἐκκλησιῶν καί Ὀλοτήτων, ἀλλά καί θετικῶσ πιστεύει ὅτι αἱ πρόσ πάσασ ταύτασ σχέσεισ αὐτῆσ στηρίζονται ἐπί τῆσ ὅσον ἐνεστι ταχυτέρας καί ἀντικειμενικωτέρας ἀποσαφηνίσεωσ τοῦ ὄλου ἐκκλησιολογικοῦ θέματοσ καί τῆσ γενικωτέρας παρ' αὐταῖσ διδασκαλίασ περί μυστηρίων καί χάριτοσ καί ἱερωσύνησ καί ἀποστολικῆσ διαδοχῆσ".

Ἐν τῷ πνεύματι τούτῳ, ἀπευθύνομεν καί αὖθις εἰς τήν Ὑμετέραν Χάριν ἐν τῷ βαθυτάτῳ συνδέσμῳ τῆς εἰρήνης καί τῆς ἀγάπης τῆς καθ' ὑμᾶς Ἐκκλησίας μετὰ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, τό εὖ παρέστητε μετὰ τῆς ἐκφράσεως τῆς βαθείας ἡμῶν εὐγνωμοσύνης διὰ τήν τιμητικὴν σας ἐπίσκεψιν."

Ἡ Αὐτοῦ Χάρις ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Καντουαρίας ἀπήντησε διὰ τῶν ἐξῆς :

" Ἀγαπητέ μου ἀδελφέ ἐν Χριστῷ,

Σᾶς εὐχαριστῶ θερμότατα διὰ τήν ὑποδοχὴν τὴν ὁποῖαν ἐπεφυλάξατε σήμερον εἰς ἐμέ καί ἐκείνους, οἱ ὅποιοι μέ συνοδεύουν.

Ἐχουν ἤδη παρέλθει πολλά ἔτη ἀπὸ τῆς ἐποχῆς, κατὰ τὴν ὁποῖαν εἶχον τό προνόμιον νὰ ἐπισκεφθῶ τὸν ἀείμνηστον Πατριάρχην Ἀθηναγόραν εἰς Ἰσταμπούλ, ἀλλ' ἀκόμη ἐνθυμοῦμαι τὴν ὑποδοχὴν, τὴν ὁποῖαν μᾶς παρεχώρησεν ἐκεῖ.

Καί τώρα, ἤλθομεν πρὸς ὑμᾶς σήμερον, κατ' εὐθεῖαν ἀπὸ μίαν ἀξιωματημὸνευτον ἐπίσκεψιν εἰς τὸν διάδοχόν του, εἰς Ἰσταμπούλ, ὅπου συμπροσηυχήθημεν δύο φορές χθές πρὸς κοινὴν μας ὠφέλειαν καί ὅπου ἠσχολήθημεν μέ θεολογικόν διάλογον. Τοῦτο ὑπῆρξε δι' ὅλους ἡμᾶς ἓν προνόμιον καί ἀπεδέχθημεν τὴν εὐκαιρίαν αὐτὴν μέ μεγάλην εὐγνωμοσύνην. Τώρα δέ, ἤλθομεν νὰ ἐπισκεφθῶμεν, χάρις εἰς τὴν καλωσύνην σας, τό Ἰνστιτούτον τοῦτο, ἓνα χῶρον συγχρόνως λατρείας καί θεολογίας. Καί ὅταν τὰ δύο ταῦτα συνδυάζονται - λατρεία δηλ. καί σοβαρὰ θεολογία -, τότε τό φῶς τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἔρχεται πρὸς ἡμᾶς. Καί ἡ προσευχή μου εἶναι ὅπως τό Κέντρον τοῦτο, ὅσον τὰ ἔτη παρέρχονται, γίνεται ὅλον καί περισσότερον ἓνα Κέντρον φωτός καί ἀληθείας καί ἀγάπης δι' ὀλόκληρον τὴν Ὀρθόδοξον Κοινότητα, ἐπ' ὠφελεία καί τῶν ἰδιῶν μας σχέσεων πρὸς τὰς ἄλλας Ἐκκλησίας τοῦ μεγάλου τούτου κόσμου τῆς Ἀνατολῆς.

Σᾶς εὐχαριστῶ, ἀγαπητέ μου ἐν Χριστῷ ἀδελφέ, δι' ἄλλην μίαν φοράν. Εἶθε ὁ θεός νὰ σᾶς χαρίζη τὰς πλουσιωτέρας τῶν εὐλογιῶν του."

Ἐπηκολούθησε γεῦμα πρὸς τιμὴν τοῦ Ἀρχιεπισκόπου καί τῆς συνοδείας αὐτοῦ, εἰς τό ὁποῖον παρεκάθησαν ὁ Προϊστάμενος τοῦ Κέντρου μετὰ τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου ὡς καί ἐτέρων ὀρθοδόξων προσωπικοτήτων τῆς Γενεύης. Ἐν συνεχείᾳ ὁ Ἀρχιεπίσκοπος ἐπεσκέφθη τοὺς χώρους τοῦ Πατριαρχικοῦ Κέντρου καί ἐνημερώθη εὐρύτερον, εἰς ἰδιαιτέραν σύσκεψιν μετὰ τοῦ Προϊσταμένου τοῦ Κέντρου καί τῶν στενωτέρων συνεργατῶν του, ἐπὶ τῆς

ζωῆς, τῶν δραστηριοτήτων καί τῶν προοπτικῶν αὐτοῦ, ἀνεχώρησε δέ περί ὥραν 4 μ.μ.

Τήν ἐπομένην, Τρίτην 3 Μαΐου, ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Καντουαρίας ἐπεσκέφθη τήν ἔδραν τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν, ὅπου ἐγένετο δεκτός ὑπό τοῦ Γεν. Γραμματέως αὐτοῦ αἰδεσιμ. πάστορος Δρος Φ. Πόττερ. Εἰς δηλώσεις του πρός τούς δημοσιογράφους ἡ Αὐτοῦ Χάρις ἀνεφέρθη εἰς τά πρόσφατα ταξίδια αὐτοῦ ἀνά τās χώρας τοῦ τρίτου κόσμου καί τήν τραγικήν πτωχείαν, ἡ ὁποία μαστίζει τούς πληθυσμούς των, εἰδικώτερον εἰς τās Ἰνδίας, ἔκαμε δέ ἔκκλησιν βοηθείας πρός τās χώρας αὐτάς. Ἀναφερόμενος εἰς τό θέμα τῆς χειροτονίας τῶν γυναικῶν ὡς καί τό τοῦ παπικοῦ πρωτείου διηυκρίνησεν ὅτι, πράγματι, ταῦτα ἀποτελοῦν τήν στιγμὴν ταύτην ἐμπόδια εἰς τήν προσέγγισιν ρωμαιοκαθολικῶν καί ἀγγλικανῶν, ἀλλ' ὅτι ἡ κατάστασις εἶναι ἐπιδεικτικὴ βελτιώσεως. Οἱ ἴδιοι οἱ ἀγγλικανοί, εἶπεν, εἶναι ἀκόμη διηρημένοι ὡς πρός τήν χειροτονίαν τῶν γυναικῶν. Ὡς πρός τό ἕτερον θέμα οἱ ἀγγλικανοί εἶναι διατεθειμένοι ὅπως ἀναγνωρίσουν ἓν ἱστορικῶς θεμελιούμενον πρωτεῖον, ἀλλ' ὅχι καί τό ἀλάθητον. Ἐν τούτοις, τό γεγονός ὅτι αἱ δύο Ἐκκλησίαι συνεφώνησαν ὡς πρός τά θέματα τῆς εὐχαριστίας, τοῦ ἱερατείου καί τῆς ἐκκλησιαστικῆς αὐθεντίας γεννᾷ πολλάς ἐλπίδας. Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος ἀνεχώρησε τήν ἐπομένην, 4 Μαΐου, μετὰ τήν πρός τιμὴν του δεξιῶσιν τῶν ἐλβετικῶν ἀρχῶν, ἐπιστρέφων εἰς Λονδῖνον.

— Τό Β' Συνέδριον ἱερέων τῆς Ὁρθοδόξου Διασποράς ἐν Γερμανίᾳ. —

Συνῆλθεν εἰς Königstein, πλησίον τῆς Φραγκφούρτης, ἀπό 25 ἕως 29 Ἀπριλίου ἐ.ἔ., τό δεύτερον Συνέδριον τῶν ἐν Γερμανίᾳ ὀρθοδόξων ἱερέων ὑπό τήν προεδρείαν τοῦ σεβ. Μητροπολίτου Γερμανίας κ. Εἰρηναίου. Εἰς τήν συνάντησιν ταύτην, ἡ ὁποία ἐστράφη περί τό θέμα : "ἡ σύγχρονος νεολαία καί ἡ Ἐκκλησία", ἔλαβον μέρος : τό πλεῖστον τῶν ἐλλήνων ἱερέων ἐν Γερμανίᾳ, τῶν σέρβων ἱερέων ἐκ διαφόρων διαμερισμάτων τῆς Εὐρώπης ὑπό τήν ἡγεσίαν τοῦ σεβ. Ἐπισκόπου κ. Λαυρεντίου, ἱερεῖς τινες τῆς Ἰνδικῆς καί κοπτικῆς Ἐκκλησίας ὡς καί πρός τοῦτο προσκλη-

θέντες ἐκπρόσωποι τῆς νεολαίας τῆς ὀρθοδόξου Διασποράς. Ἐνεκα τῆς φύσεως καί ἐπικαιρότητος τοῦ θέματος ἐπεδιώχθη ἐπίσης ὁ οἰκουμενικός καί διαχριστιανικός, ἐν μέρει, χαρακτήρ τῆς συναντήσεως διά συμμετοχῆς καί ἐκπροσώπων τῶν Ἐκκλησιῶν Ῥωμαιοκαθολικῆς καί Εὐαγγελικῆς. Αἱ τεθεῖσαι ὡς βάσεις τῶν συζητήσεων ἀνακοινώσεις ὑπῆρξαν αἱ ἀκόλουθοι : "Ἐκκλησία καί νεολαία", ὑπό τοῦ καθηγητοῦ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Μονάχου Christoph Bäumler (εὐαγγελ.)· "Οἱ νέοι ὡς μέλη τῆς Ἐκκλησίας", ὑπό τοῦ Θεοφιλ. Ἐπισκόπου Ἀρίστης Βασιλείου, Βοηθοῦ τῆς ἱεράς Μητροπόλεως Γερμανίας· "Ἡ ὀρθόδοξος νεολαία καί αἱ ἰδεολογίαι", ὑπό τοῦ σέρβου πρωτοπρεσβυτέρου Jovan Nikolic (Zagreb)· "Ἡ ὀρθόδοξος νεολαία ἐν τῇ Διασπορᾷ", ὑπό τοῦ ἑλληνος θεολόγου Ἀγγέλου Γιαννοπούλου· "Ἐκκλησία καί Νεολαία", ὑπό τοῦ καθηγητοῦ τῆς Παιδαγωγικῆς Ἀκαδημίας Weingarten, Württ, Ludger Zinke (Ῥωμαιοκαθολικοῦ).

ΟΡΘΟΔΟΞΟΣ ΘΕΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΖΩΗ

- "Ἡ ἐνότης τῆς Ἐκκλησίας καί ἡ ἔνωσις τῶν Ἐκκλησιῶν": ὁμιλία τοῦ κ. Χρήστου Γιανναρά εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τῆς Γενεύης.

Τρίτη εἰς τὴν σειράν ὁμιλιῶν, τὴν ὁποίαν ὠργάνωσεν ἡ Θεολογικὴ Σχολὴ τῆς Γενεύης ("Ἐπίσκεψις", ἄρ. 167) ὡς Εἰσαγωγὴν εἰς τὴν ὀρθόδοξον θεολογίαν, ὑπῆρξεν ἡ ὁμιλία τοῦ κ. Χρήστου Γιανναρά τῆς Δευτέρας, 9 Μαΐου ἐ.ἔ. Ἦρχετο ὡς συνέχεια τῶν ὁμιλιῶν τοῦ σεβ. Μητροπολίτου Τρανουπόλεως κ. Δαμασκηνοῦ, καί τοῦ π. Ἰωάννου Μπρία, ἀπὸ τὰς ὁποίας ἡ πρώτη ἐχάρασσε τὰς μεγάλας ἱστορικὰς γραμμὰς τῆς προπαρασκευῆς τῆς Ἀγίας καί Μεγάλης Συνόδου τῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας καί διέγραφε τὰς μελλούσας προοπτικὰς τῆς, ἐνῶ ἡ δευτέρα παρουσίαζε τὴν ἱεραποστολικὴν κλησιν αὐτῆς πέραν παντός προσηλυτισμοῦ.

Ὁ κ. Χρήστος Γιανναρᾶς ἔδωκεν ὡς τίτλον εἰς τὴν ὁμιλίαν του : "Ἡ ἐνότης τῆς Ἐκκλησίας καί ἡ ἔνωσις τῶν Ἐκκλησιῶν", πραγματοποιῶν μὲ τὸν τρόπον αὐτόν μίαν θεμελιώδη διάκρισιν μεταξὺ δύο ὄψεων εὐρισκομένων, ὡς εἶπεν, εἰς τοὺς ἀντίποδας ἢ μίαν τῆς ἄλλης.

Ἡ ἔνωσις τῶν Ἐκκλησιῶν εἶναι μίαν προοπτικὴν λογικὴν, ἡ ὁποία ἀποβλέπει εἰς τὴν προσέγγισιν τῶν ἐκκλησιαστικῶν ὀργανισμῶν ἀλλ' ἢ ὁποία ἐκπροσωπεῖ μίαν ἐκκλησιολογίαν θετικιστικὴν πού θὰ ἤμποροῦσε νὰ πραγματοποιηθῇ χωρὶς νὰ ἐγγίση τὰ θεμελιώδη ὑπαρξιακά προβλήματα τοῦ ἀνθρώπου· ἀντιθέτως, ἡ ἐνότης τῆς Ἐκκλησίας ἀνταποκρίνεται εἰς μίαν ὄντολογίαν, ἡ ὁποία ἀναφέρεται εἰς τοὺς τρόπους τῆς ὑπάρξεως, εἰς τὰς ὑπαρξιακὰς δομὰς τοῦ ἀνθρώπου, καί εἶναι ἡ μόνη πού ἤμπορεῖ νὰ δώσῃ ἀπάντησιν εἰς τὴν ἀλλοτρίωσιν τοῦ συγχρόνου ἀνθρώπου. Ἡ Ἐκκλησία εἶναι μίαν σύναξιν, μίαν κοινω-

σις τοῦ ἀνθρωπίνου λόγου, ὁ ὁποῖος, μακράν τῆς πίστεως, κινεῖται ἐντός τῆς ὕλης τοῦ φυσικοῦ κόσμου, ἐρευνᾷ τοὺς νόμους, οἱ ὁποῖοι διέπουν τό σύμπαν, ἀλλά μένει ξένος πρὸς τὰς ὑπερβατικὰς πτήσεις καὶ ἀπογειώσεις, ξένος πρὸς τὸν κόσμον τῆς ἀπολύτου ἀληθείας καὶ τῶν ἀκαταλύτων καὶ ἀναλλοιώτων ἀξιών.

Ἡ πίστις δὲν εἶναι σύμπλεγμα κατωτερότητος, οὔτε ἡ μεταφυσικὴ πραγματικότης ἐπιστήμη ἀνεδαφικὴ. Ἡ ὑπερφυσικὴ Ἀποκάλυψις εἶναι ἀλήθεια καὶ ὁ πνευματικὸς κόσμος συνιστᾷ τό ὄντως ὄν τῆς πραγματικότητος, αὐτὴν τὴν οὐσίαν τῆς ζωῆς καὶ τῆς ὑπάρξεως, τὴν μόνην ἀπόλυτον ἀξίαν, ἡ ὁποία ἀξιολογεῖ καὶ σταθμίζει καὶ τὴν πραγματικὴν ἀξίαν πάσης κατ'ἀνθρωπον καὶ κατὰ κόσμον σχετικῆς ἀξίας. Καὶ εἶναι ἔργον καὶ εὐθύνη τοῦ Χριστιανισμοῦ καὶ τῆς Ὁρθοδοξίας, τῆς ὁποίας τὴν γενέθλιον ἐπέτειον ἐορτάζομεν σήμερον, νά κατευθύνῃ τὸν ἄνθρωπον πρὸς τὴν ἀλήθειαν τῆς Ἀποκαλύψεως, τό ἀληθές δηλαδὴ νόημα τῆς ζωῆς καὶ τῆς ὑπάρξεως, ὁδηγήσῃ πρὸς τὴν ἀληθῆ τελεολογίαν καὶ βοηθήσῃ αὐτὴν νά ἀποκαλύψῃ καὶ βιώσῃ τό πλούσιον θρησκευτικὸν καὶ ἠθικὸν περιεχόμενον τῆς ζωῆς καὶ τοῦ βίου. Εἶναι ἔργον καὶ εὐθύνη τῆς Ἐκκλησίας, ὅπως ἀναλάβῃ τό πνευματικὸν προβάδισμα καὶ τὴν ἠθικὴν ἡγεσίαν τοῦ κόσμου, ὑψώσῃ τό πνευματικὸν αὐτῆς ἀνάστημα καὶ μὴ ἐπιτρέψῃ εἰς ἑαυτὴν καὶ τὰ τέκνα αὐτῆς νά παρασύρῳνται ἀπὸ τὰ ρεύματα τῆς πολυμόρφου ἀρνήσεως. Ἐχει χρέος ἠθικὸν, ὅπως, προβάλλουσα τό ἔκπαγλον φῶς τῆς ἐξ ἀποκαλύψεως ἀληθείας, ἐπισημάνῃ τοὺς κινδύνους τῶν σκοπέλων καὶ ὑφάλων τῆς συγχρόνου ἀρνητικῆς βιοθεωρίας, τῶν αὐτοκαλουμένων "προοδευτικῶν", οἱ ὁποῖοι μέ τὴν πλῆσιν ἐγκεφάλου, τὴν ὁποίαν χρησιμοποιοῦν ὡς μέθοδον, ἐπιφέρουν τὴν σύγχυσιν εἰς τό πνεῦμα καὶ τὴν καρδίαν, τὴν ξηρασίαν εἰς τὴν μεταφυσικὴν ἐλπίδα καὶ προσδοκίαν καὶ τὴν ἀνομβρίαν εἰς τὰς συναισθηματικὰς πτήσεις καὶ ἀπογειώσεις. Ποῖοι ὅμως οἱ σοβαροὶ κίνδυνοι τῆς συγχρόνου ἐποχῆς καὶ ποία πρέπει νά εἶναι ἡ στάσις τῆς Ἐκκλησίας ἐναντι αὐτῶν ; Ἰδοὺ ἡ σημερινὴ ὑπόθεσις τοῦ ἱεροῦ ἀμβωνος.

Παναγιώτατε Δέσποτα,

Σεβασμιώτατοι Ἱεράρχαι,

Ὁρθόδοξε τοῦ Κυρίου λαέ,

Λόγος καὶ ἐλευθέρᾳ βούλησις συνιστοῦν τὴν ἀξίαν τοῦ ἀνθρώπου καὶ καθιστοῦν αὐτὸν μονάδα πνευματικὴν καὶ ἀναντικατάστατον ἐντός τοῦ κόσμου. Ἡ λατρεία ὅμως τοῦ ἀνθρωπίνου λόγου καὶ ἡ κατόπιν τῶν μεγάλων κατακτῆσεων τοῦ φυσικοῦ κόσμου θεοποίησις αὐτοῦ, ἡ ἀξίωσις, ὅπως αὐτός ἐλέγχῃ ὄχι μόνον τὴν ἐμπειρίαν καὶ τὰς αἰσθήσεις, ἀλλὰ καὶ τὸν ἐπέκεινα τῶν αἰσθητῶν κόσμον τοῦ ὑπερέραν, ἀποτελεῖ ὑπέρβασιν τῶν φυσικῶν ὁρίων καὶ τῆς κανονικῆς αὐτοῦ τροχιᾶς. Ἡ πεποίθησις τοῦ ὀρθολογισμοῦ, ὅτι τό λογικὸν δύναται νά κατοπτρίσῃ τὴν αὐθεντικὴν οὐσίαν τοῦ Θεοῦ καὶ νά διεισδύσῃ εἰς τὸν κόσμον τοῦ μυστηρίου τῆς ἀπολυτρώσεως, ἀποτελεῖ τραγικὴν πλάνην. Ἡ ἐσωτερικότης τῆς Θείας ζωῆς καὶ τοῦ ὄντος δὲν γίνονται ἀντικείμενα ἐρεύνης ὑπὸ τοῦ ὀρθοῦ λόγου. Τὰ πνευματικὰ βιώματα καὶ αἱ ἐμπειρίαι τῆς πίστεως, ἡ Ἀποκάλυψις ὅλη, δὲν ἐλέγχονται ὑπὸ τοῦ λόγου, διότι εἶναι ξένα πρὸς αὐτόν. Μόνον ὑπὸ τῆς Ἀποκαλύψεως ἐλέγχεται ἡ Ἀποκάλυψις. Μόνον ἡ πίστις ἐρευνᾷ τὰ τῆς

πίστεως. Μόνον αὐτοί, οἱ ὁποῖοι διέβησαν τὴν ὁδὸν τῆς Δαμασκοῦ καὶ συνήντησαν εἰς τὴν πορείαν αὐτῶν τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ Θεοῦ, ἠτένισαν τὸ θαβώριον φῶς καὶ ἔζησαν τὴν ἐσωτερικὴν ὑπαρξιακὴν ἀγωνίαν τοῦ πάθους καὶ τῆς Σταυρώσεως καὶ παρέστησαν μάρτυρες εἰς τὸν ὄρθρον τῆς Ἀναστάσεως, ὅσοι ἐβάδισαν πρὸς Ἐμμανοὺς καὶ ἔζησαν τὴν δραματικὴν βίωσιν τῶν ἀντιφάσεων τῆς μάχης μεταξὺ καιοῦ καὶ ἀγαθοῦ, μόνον ὅσοι ἐβίωσαν τὴν αἴσθησιν τῆς ἀνθρωπίνης ἐνοχῆς καὶ τὸ πλέγμα τῆς τραγικότητος, τοῦ δραματικοῦ τύπου τῆς ὑπάρξεως, αὐτοὶ καὶ μόνον αὐτοὶ, ἐμβαθύνουν καὶ ἐρμηνεύουν τὸ Μυστήριον τοῦ πνεύματος καὶ τῶν πνευματικῶν βιωμάτων τῆς πίστεως καὶ ὄχι ὁ ὀρθὸς λόγος. Ἀλλὰ καὶ αἱ ὑλιστικαὶ περὶ ζωῆς ἀντιλήψεις καὶ θεωρίαι ἀποτελοῦν κίνδυνον διὰ τὴν χριστιανικὴν κοσμογονίαν. Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῆς Ἰωνικῆς Σχολῆς μέχρι τῶν φανατικῶν ὀπαδῶν τοῦ παρελθόντος αἰῶνος καὶ τῆς σήμερον, παρά τὰς πολλαπλὰς αὐτῶν ἀμφιέσεις, ὑπὸ τὰς ὁποίας ἐνεφανίσθησαν, εἰς ἓν καὶ μόνον ἀπέβλεψαν, εἰς τὴν ἄρνησιν παντός πνεύματος καὶ παντός πνευματικοῦ στοιχείου ἐν τῷ κόσμῳ. Πάντα τὰ ἐν τῷ κόσμῳ ὑπάρχοντα καὶ τελούμενα εἶναι στοιχεῖα ὑλικά κατ'αὐτοῦς. Καὶ αὐτὴ ἡ ζωὴ εἶναι ἐνέργεια τῆς ὕλης, μία ἐξελιγμένη αὐτῆς μορφή. Ἡ ἀναίρεσις τῆς ὑλόφρονος ταύτης ἀντιλήψεως τῆς ζωῆς δέν ἀποτελεῖ σήμερον σοβαρὰν ὑπόθεσιν διὰ τὴν καθαρὰν ἐπιστήμην. Πλὴν, αἱ συνέπειαι τῆς ἀρνήσεως παντός πνευματικοῦ καὶ ὑπερφυσικοῦ καὶ ἡ ἄρνησις τοῦ Θεοῦ, ἡ ὁποία ὑπῆρξε τὸ φρικτὸν κατάντημα τοῦ ὑλισμοῦ, ὄλων τῶν μορφῶν καὶ ἀποχρώσεων, ὑπῆρξαν ἐκρηκτικαὶ καὶ ἀνατρεπτικαὶ τῆς ἠθικῆς καὶ πνευματικῆς ἀξιολογήσεως τῆς πνευματικῆς ὀντότητος τοῦ ἀνθρώπου. Καὶ ἡ σημερινὴ μορφή τῆς ἀθεΐας, περισσότερο μιᾶς θεωρητικῆς ἀρνήσεως, ἐμφανίζεται μᾶλλον ὡς ἀντιθεϊσμός, ὡς θετικὴ δηλαδὴ ἄρνησις τοῦ Θεοῦ. Ἀποδέχομαι ὅλας τὰς συνεπείας τῆς ἀρνήσεως τοῦ Θεοῦ, λέγει ὁ ἄθεος ὑπαρξισμός. Δέν θέτω τὸ πρόβλημα τοῦ Θεοῦ, διότι καὶ ἐάν ὑπάρχη Θεός, τίποτε δέν μεταβάλλεται εἰς τὰ πράγματα τοῦ κόσμου, διότι εἶναι μακρὰν καὶ ἐκτός τοῦ ἀνθρώπου καὶ ἡ ὑπαρξις τοῦ Θεοῦ δέν ἐνδιαφέρει τὸν ἄνθρωπον. Ἡ ἐπαφή τοῦ ἀνθρώπου μὲ τὸ ἀπόλυτον ἐκμηδενίζει τὴν ἀνθρωπίνην συνείδησιν. Ἐντεῦθεν καὶ ἡ ἀσεβῆς φιλολογία περὶ τοῦ θανάτου τοῦ Θεοῦ. Ἦδη ὁ ὑποφῆτης τοῦ ὑπερανθρώπου ἀπεκάλεσε τοὺς χριστιανικοὺς ναοὺς τάφους καὶ μνημεῖα τοῦ Θεοῦ καὶ ἄλλος λογοτέχνης καλεῖ εἰς γονυκλισίαν τὰ πλήθη : Γονατίσατε, λέγει : δέν ἀκούετε τὸν κῶδωνα, μεταφέρουν τὰ ἄχραντα μυστήρια εἰς τὸν Θεόν, ὁ ὁποῖος ἀποθνήσκει. Καὶ ὁ ἀρχηγὸς τῆς θετικῆς φιλοσοφίας ἐκήρυξεν, ὅτι ἡ ἐπιστήμη ἐπανεφέρει τὸν Θεόν ἐντός τῶν συνόρων Του, ἀφοῦ τὸν ηὐχαρίστησε, διὰ τὰς προσωρινὰς αὐτοῦ πρὸς τὸν ἄνθρωπον ὑπηρεσίας. Καὶ ὁ θάνατος τοῦ Θεοῦ δέν εἶναι ὁ ἐπὶ τοῦ σταυροῦ θάνατος τοῦ Ἐσταυρωμένου. Δέν εἶναι ὁ Προμηθεὺς Δεσμώτης ἐπὶ τοῦ Καυκάσου. Εἶναι, ἐν βαθυτέρῳ ἀναλύσει, ὁ θάνατος τοῦ ἀνθρώπου, χωρὶς τὸν Θεόν καὶ μακρὰν τοῦ Θεοῦ. Ἡ ἀθεΐα ἔχει ἐλευθερώσει τὸν Προμηθεῖα Δεσμώτην, ἀλλὰ ἐδέσμευσε τὸν ἄνθρωπον εἰς τὰ δεσμά τῆς ἀρνήσεως. Δέν πρόκειται πλέον νὰ δεσμευθῇ ὁ Προμηθεὺς, διότι ὁ θάνατος ἐκήρυξε τὸν βράχον καὶ ἠλευθέρωσε τὸν Δεσμώτην ἀπὸ τὰς θρησκευτικὰς προλήψεις καὶ παραισθήσεις, εἶναι ἡ ἐπφδός τῶν συγχρόνων ἀρνητῶν τοῦ Θεοῦ. Πῶς εἶναι δυνατόν νὰ δεχθῶ τὴν ὑπαρξιν τοῦ Θεοῦ, ἐρωτᾷ ὁ φιλόσοφος τοῦ ὑπερανθρώπου ; Πῶς ἠμπορῶ νὰ ἀνεχθῶ τὸν Θεόν,

χωρίς νά εἶμαι ἐγώ ὁ Θεός; Καί ἔπειτα ἡ ὕπαρξις τοῦ Θεοῦ, λέγον, περιορίζει τήν ὄντολογικήν ὕπαρξιν τοῦ ἀνθρώπου, διότι ἡ θρησκευτική πίστις μεταφέρει τόν ἀνθρωπον εἰς τόν Θεόν, δημιουργόν τοῦ ἀνθρώπου. Ἐνῶ ὁ ἀνθρωπος ἀξιοῖ, ὅπως ὑπάρχη ἀφ' αὐτοῦ καί δι' αὐτόν κατὰ τήν θεωρίαν τῆς Ἀλλοτριώσεως. Δέν ἀναφέρεται εἰς τόν Θεόν δέν ἀναμένει τήν σωτηρίαν αὐτοῦ ἀπό τόν Θεόν ἀλλά αὐτός μετασχηματίζει τήν γῆν διὰ τῆς προσωπικῆς αὐτοῦ ἐργασίας καί κατευθύνει ἑαυτόν, ὅπου αὐτός καί ὅπως αὐτός θέλει.

Ἄρνησις ὁμως τοῦ Θεοῦ σημαίνει καί ἄρνησιν τῆς ἠθικῆς συνειδήσεως, τοῦ ἠθικοῦ χρέους, διότι, κατὰ τήν ἔκφρασιν αὐτῶν, ὅταν καί ὅπου δέν ὑπάρχει Θεός, τά πάντα ἐπιτρέπονται. Ἡ ἔλλειψις παντός φραγμοῦ ἠθικοῦ καί ἡ ἄρνησις πάσης ἀξιολογίας τῆς ζωῆς δημιουργεῖ πνευματικήν καί ἠθικήν ἀσυδοσίαν, ἡ ὁποία ὁδηγεῖ εἰς τήν ἀχαλίνωτον θεραπείαν καί ἰκανοποίησιν τῶν ὁρμεμφύτων διαθέσεων καί κλίσεων τοῦ ἔξω ἀνθρώπου. Ἡ κατὰ τοῦ Θεοῦ ἀποστασία καί ἡ ἐναντίον πάσης θρησκευτικῆς πίστεως στάσις καί ἐπανάστασις, ἡ ἀποστροφή πρός τό δόγμα καί τήν ὑπερφυσικήν ἀποκάλυψιν, ἐπέφερον ὄχι ἀπλῶς τήν χαλάρωσιν καί τήν ἐκλυσιν εἰς τά ἦθη καί τάς παραδόσεις τῶν ἀνθρώπων, ἀλλά καί τήν ἀνατροπήν τῆς κοινωνικῆς τάξεως καί πειθαρχίας εἰς τά ἄτομα καί τοὺς λαούς. Ἡ ζωή καί ἡ ὕπαρξις, ἄνευ πυξίδος καί προσανατολισμοῦ, ἀπώλεσε τό βαθύτερον αὐτῆς νόημα καί κατήντησε δυσβάστακτον φορτίον· καί αὐτή ἡ φυσική ζωή τοῦ ἀνθρώπου ἀπειλεῖται καί κινδυνεύει ἀπό τά ἐπικίνδυνα πυροτεχνήματα, τά ὁποῖα ἐπινοεῖ καί ἐπεξεργάζεται διὰ τήν ἰδίαν αὐτοῦ περιφρούρησιν καί ἀσφάλειαν.

Ἡ ἀμβλυνσις τῆς ὑπερφυσικῆς διαισθήσεως καί τοῦ ὑπερβατικοῦ στοχασμοῦ καί ἡ ὑπέρμετρος ἐκτίμησις τοῦ ἀνθρωπίνου λόγου εἶναι ἡ αἰτία τῶν ἐρειπίων πρό τῶν ὁποίων θρηνεῖ ὁ σύγχρονος ἀνθρωπος. Ὁ φυσικός κόσμος ἔχει τάς ρίζας αὐτοῦ εἰς τό ὑπερφυσικόν. Τό ἐπέκεινα καί ὑπερβατικόν ἀξιολογεῖ τήν πραγματικότητα τῆς γῆς. Καί ἡ ἀνθρωπίνη ζωή θεωρεῖται ὑπό τό πρῖσμα τῆς αἰωνιότητος, ἐντός τῆς ὁποίας κινεῖται ὁ χρόνος, τῆς πορείας τοῦ ἀνθρώπου, ὁ ὁποῖος ἐντεῦθεν κατευθύνεται πρός τό αἰώνιον βασίλειον τοῦ Θεοῦ. Τό ἄλλοθι καί τό ἐντεῦθεν συναντῶνται εἰς τήν θεοβάδιστον γῆν, τήν ὁποίαν θερμαίνουν καί ζωογονοῦν αἱ ἀκτῖνες τοῦ Νοητοῦ ἡλίου. Εἶναι ἀδύνατον νά ἐμβαθύνωμεν εἰς τό μυστήριον τοῦ κόσμου καί τῆς ζωῆς καί νά συλλάβωμεν τό βαθύτερον νόημα τῆς ὑπάρξεως, ἐάν δέν ἀπευθυνθῶμεν εἰς τόν πνευματικόν κόσμον, λέγει Ὁρθόδοξος φιλόσοφος. Μόνον διότι ἔχει θεωρήσει τάς ιδέας ὡς ἀρχέτυπα τῶν αἰσθητῶν ἡ ψυχὴ ἀναγνωρίζει ἐντός τοῦ σπηλαίου τά ἀντικείμενα τοῦ ἔξω κόσμου."